

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

2. Aliqua certa notantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

litatem sed compositam, hanc autem compositionem non esse inter partes, quæ omnes sint res, sed inter qualitatem realem, & modos, quia opinatur per primam demonstrationem acquiri qualitatem realem, augeri tamen, & extendi hanc qualitatem ad nova objecta materialia, quæ sunt sub eadem ratione formali non per additionem realis qualitatis, sed per modos superadditos primæ qualitatis, & per illos modos habitum inclinare potentiam ad novum obiectum materiale, hanc tamen sententiam nulla ratione probat P. Vasquez nisi explicatione eius suadet.

6 Tertia sententia est eorum qui asserunt habitum non esse qualitatem simplicem, sed compositam ex pluribus qualitatibus vere realibus, unitis quidem, non compositione & unione physica, & vera, sed compositione, & unione ordinis, sic P. Suarez in *Metaphysica*, tom. 2. disp. 44. sect. 11. eam tenet P. Hurtado lib. de anima, disp. 16. sect. 1. sub sect. 1. num. 16. item Fonseca, Connimb. Rub. & probatur sic à P. Suarez primo his verbis.

7 Primo, quia unio physica, & per se non est inter partes, nisi ut inter actum, & potentiam vel inter partes integrantes, quæ ununtur per modum partium quantitatis aliquo termino indivisibili, in quo illæ partes coniungantur, sed neutro modo ununtur illi habitus: ergo. Minor quoad primam partem sic probatur, quia actus recipitur in potentia, sed una pars habitus non recipitur in alia: ergo non se habent ut actus, & potentia; quoad secundam partem sic probatur, quia illi habitus sunt indivisibiles & spirituales, sed huiusmodi entitates non ununtur inter se unione physica per modum continuationis & integritatis, quia hoc est proprium entis corporei: ergo.

8 Secundo quia in actibus intellectus producentibus illos habitus, non datur talis unio: ergo nec inter habitus productos: antecedens negat nullus; consequentia sic probatur, quia proportionem servata nihil reperitur in habitu, quin præcesserit in actu, sed tale genus unionis non præcessit in actu: ergo non reperitur in habitu.

9 Tertio probat idem Suarez, quia illa unio debet representare aliquod obiectum, cum unio debeat esse, sicut est res cuius est modus, sed non est maior ratio cur representet potius obiectum huius habitus, quam alterius, nec potest representare utrumque obiectum; quia quod non reperitur in perfectiori, nimirum in quocunque habitu partiali, non potest reperiri in imperfectiori, quod est unio talis habitus partialis.

SECTIO II.

Aliqua certa notantur.

10 **A**dvertendum est tãquam certum græce & latine habitum, ut sic, qui ut prima species qualitatis assignatur ab Arist. esse essentialiter dispositionem & ideo definiens habitum ut sic, secundum id, quod ei essentialiter convenit, ponit semper loco generis habitus, in omnibus suis definitionibus dispositionem ut sic, nam 7. *Physic. cap. 3. tex. 17.* sic ait habitus est dispositio perfecti ad optimum, & lib. 1. *Met. cap. 20.* ubi ut bene advertit, D. Thom. essentiam habitus, ut sic definit, sic ait habitus est dispositio secundum quam bene aut male disponitur dispositum, Ex quibus

colligitur evidenter dispositionem, quæ græce vocatur *diáresis* esse rationem essentialiter constitutivam habitus ut sic, quia genus constituit essentialiter rem cuius est genus, ut animal constituit essentialiter hominem; cum autem habitus ut sic, sit ratio superior essentialiter contrahibilis per differentias essentielles, tam ad habitus acquisitos intellectuales, v.g. ad scientias, ut Metaphysicam, Philosophiam, &c. quam ad virtutes morales voluntatis, ut sunt iustitia, fortitudo, &c. sequitur necessario has omnes species habituum essentialiter esse dispositiones, quia quod convenit essentialiter superiori, convenit essentialiter omni contento sub illo secundum illud axioma Dialecticum, (dici de omni, & dici de nullo), ut autem recte intelligatur essentia habitus præ manibus habenda est divisio illius in habitum acquisitum; & per se infusum, habitus per se infusus sic definitur solet à Theologis, est habitus à Deo solum tanquam à causa principali particulari productus, primo & per se ordinatus, ad opus supernaturale intrinsecum efficiendum non facilitatem, sed simpliciter posse tribuens potentia, vel brevius est habitus supra omnia principia intrinseca eius cui convenit ad supernaturale opus efficiendum ordinatus, v.g. ut lumen gloriæ, & charitas de quibus longe, ac late à Theologis disputatur ac proinde sciens ac prudens in presenti illi supersedeo, ne falcem in alienam messem mittamus.

Habitus acquisitus multis modis definitur, sed hæ sunt præcipuæ definitiones inter quas est prima, quam adducit Gabriel in 3. *dist. 23.* hoc modo, habitus acquisitus est qualitas absoluta difficultet mobilis, ex actibus potentia vitalis genita, ad similiū actuum productionē inclinativa. Secunda est, quam adducit P. Suar. in *Met. disp. 44. sect. 1.* sic habitus acquisitus est qualitas permanens, & de se stabilis in subiecto per se primo ordinata ad operationem, non tribuens primam facultatem operandi, sed facilitans, & adiuvens illam. Tertia est: habitus est qualitas permanens, producta per actus vitales, facilitans potentiam ad similes actus, ad quod præsupponit virtutem necessariam, & completam in potentia.

Explicatur, primo enim ponitur loco generis 12a qualitas quia omnis habitus est vera, ac realis qualitas essentialiter contenta in prædicamento qualitatis, constituensque primam speciem illius prædicamenti, videatur ibi, *tract. de prædicam. qualitat. 1.* quod autem sit permanens sic probatur primo, quia habitus in hoc distinguitur ab actu, ut suo loco probatur, quod actus statim fluit, & transit, habitus autem stat, & permanet, & ut bene advertit P. Hurtado, ipsa experientia nos docet habitum habere permanentiam; nam quicunque difficile deponit mores quibus est assuetus, assuecit autem per habitum, & ratio à priori est, quia habitus producit per multos actus, unde cum difficile, & tarde producat, tarde etiam & difficile destruit, sicut v.g. quod in cera elaboratur, quia facile, & cito fit, facile & cito destruitur, contra vero quod in ære solido elaboratur, excellatur, quia difficile, & tarde imprimitur, tarde ac difficile destruitur, quod eodem modo contingit in habitu, qui ab instanti in quo producit, ad instanti in quo destruitur, cum difficulter destruitur est necesse, ut perseveret & permaneat, sicut permanet ære facili elaboratum, quod autem acquiratur actibus vitalibus patet, cum in solis potentij

Quæst. VIII. Vtrum sit vna simplex, &c. 69

tij vitalibus reperiantur, quod longius alibi probabitur cum vero inclinare intellectum ad similes actus experientia constat, primo quia homines concipiunt se quotidiano viu, & consuetudine alicuius rei in illam ita propendere, vt vix possint ab ea diuelli licet in eius exercitio gravissimas experti sint difficultates: secundo deinde, quia habitus ex sua natura tendit ad operationem, vnde est quasi pondus ad illam, & sicut quia gravitas in lapide est pondus ad centrum, & existit in lapide, inclinatur necessario lapidem ad motum deorsum, quo centrum acquiritur; ita similiter habitus suo quasi pondere, vt ita dicam, existendo in intellectu, inclinatur ipsum ad similes operationes; habitum autem facilitate potentiam ad opus eodem probatur experimento, quapropter dicitur consuetudo est altera natura, & probatur facile, quia antequam acquiritur habitus potentia difficulter procedit in operationibus, quæ difficultas vincitur formaliter per habitum, & sic dicitur ab omnibus DD. esse facilitatem, seu habilitatem potentie formalem; & ratio huius evidens est, quia habitus acquisitus, nec est ipsa potentia, nec complet illam in esse potentie; vnde solum relinquatur, vt sit facilitas, & habilitas ipsius, qua potentia indifferens ad plures actus, & obiecta difficultates sibi occurrentes superat, quod autem præsupponat potentiam completam ante se probatum manet in logica, q. ult. *proemialium*, ubi agitur de necessitate logicæ, in præsentem autem sic demonstratur, quia habitus acquiritur per actus: ergo præsupponit in potentia virtutem completam ad producendum actum, & habitum, quia omnis effectus suam præsupponit causam, vnde quando actualiter producit effectum: talis causa necessario præsupponitur ante illum completa, alias non produceret illum, & ideo potentia visiva ante adventum speciei impressæ non potest producere effectum, quia per talem speciem completur in ratione causæ, ergo antequam sit habitus iam præsupponitur in potentia virtus necessaria, & completa, quapropter dicitur, habitus non dat posse sed facile posse, in quo, vt dixi, distinguitur habitus acquisitus à per se infuso, vt omnes DD. tradunt cum D. Thom. 1.2. q. 49. art. 3. in corpore, adionda solutione ad primum, & ibidem Caietanus, P. Suar. in *Mer. disp.* 44. P. Valquez. 1.2. tom. 1. *disp.* 8. cap. 4. & 5. *Egidius de præsen. tom. 1. & 2. de beatitudine*, & sic cæteri omnes, & ratio huius est evidens, quia habitus infusus cum sit supernaturalis, & ad supernaturale opus intrinsecum, non est ad facilitandam potentiam ad id, quod absolute potest, sed est ad elevandam potentiam ad hoc vt operetur, & possit operari cum tali habitu, quod sine illo absolute non poterat, cum sit opus supernaturale vt visio beatifica, quæ ex eo quod opus supernaturalis sit, petit vt sit supra omnia principia intrinseca illius potentie cui convenit, quare habitus conformata potentia operatur tale opus, dicitur tribuere potentiam ad facilitatem, sed posse simpliciter facere opus, quod absolute sine illo non poterat facere, quod econtra evenit in habitu acquisito, qui vt explicatum manet non tribuit posse facere potentie, quia sine illo absolute habebat posse, sed tantum tribuit potentie facilitatem, habilitatem, & promptitudinem ad faciendum quod faciebat difficulter sine tali habitu, quod adeo verum est, vt nisi in nobis experiremur hanc facilitatem, & promptitudinem in operando assuetudine, &

exercitatione comparatam, nemo sane affirmaret inesse potentie nostris habitus aliquos, quomobrem quotiescunque confluerit nobis ad aliquam operationem necessarium esse comparare aptitudinem aliquam & promptitudinem, eo quod circa eam sit aliqua difficultas in potentia, & facilitate, fatendum ingenue est ad eam operationem necessarium esse habitum, imo si in novo obiecto sit eadem difficultas, quæ est ratio ob quam requiritur habitus, negari non potest circa illud etiam necessarium esse acquirere habitum, quo vincatur formaliter difficultas illa, quia illa non vincitur nisi facilitate formaliter, quæ est habitus sicut virtus formaliter non expellitur, nisi per formalem virtutem, & infirmitas per salutem formaliter, imo fatendum est nondum acquisitum esse circa illud obiectum habitum, quando permanet in potentia, & in obiecto ipso eadem difficultatis ratio ob quam habitus est simpliciter necessarius, quare aut dicendum est necessarium esse acquirere novum, & integrum habitum, aut habitum acquisitum item mutari per additionem novæ entitatis habitus, vt vincat novam illam difficultatem circa illud obiectum, & præter circa illud promptitudinem, quam solus habitus potest præstare.

Deinde breviter advertendum, habitus virtutis 13 stricte non esse necessarios, nec in intellectu, vt ferantur in veritatem vt sic separatam & abstracte consideratam sine materia, nec in voluntate nostra, vt feratur in ipsam honestatem virtutis, vt sic præcise conceptam sine materia aliqua; sic enim tanta promptitudine eis afficimur, vt tum nullam difficultatem in exercitio circa illam habeamus, tum nullam comparemus nobis facilitatem, ex assuetudine actuum circa ipsam, & ideo virtus dicitur esse habitus electivus, quia vt bene advertit P. Valquez. 1.2. *disp.* cap. 1. ex sententia Arist. 6. *Ethic. cap.* 9. & 12. & 3. *Ethicorum, cap.* 1. affectus qui dicitur voluntas versatur circa honestatem virtutis, secundum se, at vero affectus electionis, seu electivus est circa eandem honestatem in materia contractam, & quia ratione materię in qua est, habet admixtum aliquid difficultatis & laboris, quo retrahitur voluntas, & retardatur ab affectu circa illam, ideo electio virtutis, quæ est affectus circa honestatem contractam in materia difficili, est nobis difficilis, ita vt solum ad illam indigeamus habitum voluntate, assuetudine, & usu comparato, vt facile, & prompte eligamus, sed etiam in intellectu, vt de illa recte in singulari iudicemus, & ideo recte definitur virtus ab Aristotele 1. *Ethic. cap.* 6. hoc modo: Virtus est habitus electivus in mediocritate consistens ea quæ est ad nos definita ratione, & vt definitur ipse prudens.

SECTIO III.

Nostra sententia explicatur, & prima conclusio proponitur.

Prima conclusio: Theologia naturalis totalis, non est vna simplex qualitas, sed composita hæc est omnium DD. Societas.
Primo probatur expressa autoritate Aristotelis, qui definiens omnem habitum vt innotabili vidimus, ait tom. 7. *physicorum, c.* 3. *quam* 5. *met. c.* 10. 13 esse